

MUS'AB B. UMEYR

Soru: Mus'ab b. Umeyr'i Mus'ab b. Umeyr yapan özellikler nelerdir?

Mus'ab b. Umeyr ashab-ı kiramın en büyüğü değildi. Ancak hayat-ı seniyyeleri itibarıyla en büyük sahabilere denk bir misyon eda ettiğinde de şüphe yok. Bu konuda, öncelikle bir kere daha şu tespiti hatırlamada yarar var: Allah belirli dönemler itibarıyla, İslâm'a öyle insanlar lütfetmiştir ki, bunların çoğunun eşi menendi yoktur. Eğer onlar, bugün veya bir başka dönemde yaşasaydılar, eda ettikleri misyonları aynı enginlikle eda edemezlerdi. İşte Mus'ab b. Umeyr, bu ölçü içinde tarihî misyonu olan, Hz. Hamza, Hz. Abdullah b. Cahş... gibilerinden hiç de geri olmayan çok büyük bir sahabiydi..

Evet o, Hz. Hamza, Abdullah b. Cahş gibi sahabilerin yanında, âbideleşen, kahramanlık misali olan insan-üstü insanlardandı. Sadece onlar mı? Elbette hayır. O, kıyamete kadar arkasından gelecek olan dava erlerinin âbideleşeceği temelleri de belirlemiş ve bu yönüyle de **duygu, düşünce ve sinele-**rimizde **sonsuzluğa ermiş babayiğitlerdendir.** Onun için böy-
lelerini değerlendirirken, onların tarihî misyonlarını hiç ama hiç unutmamak lâzım.

Mus'ab b. Umeyr, gözlerinin içine günah girmemiş, cahiliye çarpıklıklarını tanımamış birisidir. Yani haramın Mekke sokaklarında ve Harem'in etrafında, metafin içinde kol gezdiği bir dönemde bile o, hiç harama bulaşmadan, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun "cazibe-i kudsiyesi"ne kapılmış ve bir pervane

gibi o ateşin etrafında dönmeye başlamıştı. Bununla beraber onu bekleyen birçok meşakkat, sıkıntı, ızdırap ve çile vardı.

Evet o, bir taraftan Mekke'nin en çileli, sıkıntılı dönemlerini yaşarken, öte taraftan annesinin tehditlerine hiç mi hiç kulak asmıyor ve hep Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) yakınlığını korumaya çalışıyordu. İşte bu yakınlık onu "ahlâk-ı âliye" ile ahlâklanmaya yükseltti ve zirve insan yaptı. Zira Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), onu her şey olabilecek bir balmumu seviyesinde iken ele almış, kendi kalıbına koyarak istediği gibi şekillendirmişti. **Vecize**

Mus'ab b. Umeyr, "*Medenîlere galebe ikna iledir...*"¹¹² düsturunu kullanarak Kur'ân'ın elmas düsturunu anlatma işinin tam eriydi. Evet, hikmet ve kuvvet muvazenesinin bulunmadığı, kaba kuvvetin hükümferma olduğu, ifade hürriyetinin yok sayıldığı bir yerde, teknik davranarak, tebliğ ve irşad işini tam anlamıyla yerine getirebilecek bir er. Tabir caizse o, âdeta bu işe göre programlanmıştı. Birdenbire tansiyonu yükselen, hissiyatına mağlup düşen, bağırp çağırma başlayan, iş sarp sarınca "Ben artık yokum!" diyerek çekip giden asabî bir tip değildi. Tam aksine, yüzüne tükürük atıldığı yerde bile tavrını değiştirmeden en öfkeli insanların tansiyonlarını aşağı çekmesini bilen, sağlam iradeli biriydi. Yani tam bir denge, düşünce ve irade insanıydı.

Bir dönemde Mekke'de ailesinin güzide bir çocuğu olarak depdebe içinde yaşama imkânına rağmen, o bunların hepsini bir çırpıda terk etmiş ve Nebiler Serveri'nin çileli yolunu hem de iradî olarak seçmişti. Demek ki onun en önemli vasfı, böyle bir iradeye sahip oluşuydu. Ağzına içki koymayan, kadınlara karşı zaaf göstermeyen, annesinin tüm menfi tavırlarına rağmen onu kırmadan, rencide etmeden idare etmesini bilen ve hep Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile münasebetini kavi, sıcak ve canlı tutan biri.

¹¹² Bediüzzaman, *Tarihçe-i hayat* s.64 (İlk Hayatı).

Görüldüğü gibi bunların hepsi irade isteyen davranışlar olmasına karşılık, o bunları başarmıştı. İşte Kâinatın Fahri (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlara yükleyeceği misyonları itibarıyla çok iyi seçme ve değerlendirmesi yönüyle –ki Allah Resûlü’nün bu özelliği bize “Muhammedün Resûlullah” dirtir– tebliğ ve irşad vazifesiyle başkasını değil, onu seçip Medine’ye göndermişti. Hz. Ebû Bekir’e, Hz. Ömer’e, Hz. Ali’ye rağmen Mus’ab b. Umeyr.. ve o, Medine’de hiç mi hiç panik yaşamadan, sergilediği ciddî tavırla gönüllere itminan salmış, Üseyd b. Hudayr, Sa’d b. Muaz, Sa’d b. Ubade gibi devâsâ kametlerin İslâm’la şereflenmelerine vesile olmuştu.¹¹³

Evet, o, eşyanın perde arkasına gözlerini açmış, ölümü gülerek karşılamaya hazır tam bir dava eriydi. Zaten hayatını da hep bu çizgide sürdürdü, bu çizgide noktalandı. O Uhud’da şehit olunca bedenini örtecek kefen bulunamamıştı.. bulunamamıştı da avret mahalli, üzerindeki peştemalle örtülmüş, sair yerlerine “izhir otu” kapatılarak gömülmüştü.¹¹⁴

İşte bu ruh hâleti içinde yaşayan Mus’ab b. Umeyr, Allah Resûlü’nün önünde savaşırken bir kolu koparılınca, öbür kolunu, o da budanınca hiç diriğ etmeden kinle, nefretle kalkan kılıçlara boynunu uzatmıştı.¹¹⁵ Görüldüğü gibi o hep irade yö-rüngeli, meşîet-i ilâhiyeye râm olan bir hayat yaşamıştı. “Allah bana bu iradeyi verdiyse, ben de hayatım boyunca onun kav-gasını vermeliyim.” şuuru içinde dolu dolu yaşanan bir hayat.

Hâsılı, Mus’ab, çetin olma, zor olma ve aşılamayan tepe mânâsına gelen ismiyle, önüne çıkan her engeli Allah’ın inayetiyle aşmış ve rahmet-i Rahmân’a kavuşmuş, çoklarının her zaman hayal hanesini dolduran şehadet ile hayatını noktalamıştı.

¹¹³ et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebîr* 20/362-363; İbn Hişâm, *es-Sîratü’n-nebeviyye*, 2/281-285.

¹¹⁴ Buhârî, *megâzî* 17; Tirmizî, *menâkıb* 53.

¹¹⁵ İbn Sa’d, *et-Tabakâtü’l-kübrâ* 3/121; İbn Asâkir, *Târîhu Dimâşk* 60/347.